

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 6 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
pénteken és minden törvény-
hatósági bizottsági közgyűlést
megelőző és követő napon.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Városi nyomda.

Ide küldendők a kéziratok és
előfizetési díjak.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** * Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI NYOMDA.**

Reflexiók „A bizalmi nyilatkozatok” czimű cikkre.

— Irta: **Magoss György dr.** —

»A bizalmi nyilatkozatok« czim alatt legközelebb egy cikk jelent meg e lap hasábjain, amelyből különösebben két gondolat ragadta meg figyelmemet s ejtett gondolkodó engem.

Az egyik az: vajjon helyes-e a törvényhatósági bizottsági közgyűlés elé vinni a központi kormány, vagy annak egyik-másik tagja iránti bizalmi, vagy bizalmatlansági indítványokat?

A másik az: helyes-e, hogy ezen indítványok felett a bizottsági közgyűlésnek tisztviselő tagjai is szavaznak?

Nem mindenben értek egyet a cikkíró ur fejtegetéseivel s minthogy öneki magának is az volt a célja cikkének megírásával, hogy eszmecserét provokáljon e kérdések felett, — én is papírra vetem azokat a gondolatokat, melyeket a cikk olvasása bennem támasztott, s e gondolkodás folytán eme kérdések körül kialakult véleményemet.

Ami az első kérdést illeti, arra nézve teljesen osztom a cikk írójának álláspontját s magam is abban a véleményben vagyok, hogy aktív kormányférfiak iránti bizalom-, vagy bizalmatlanságnyilvánítási indítványok tárgyalása a törvényhatóságok jogkörébe és feladatai közé nem tartozik.

Mindannyiszor, valahányszor a törvényhatóságok ilyen kérdésekkel foglalkoznak, a más buzájába vágják sarlójukat s többé kevésbé ismeretlen területen biztos iránytű nélkül bolyonganak.

A parlamentáris kormányforma mellett fentáll annak az aktív miniszternek politikai, magánjogi és büntetőjogi felelőssége. De meg vannak állapítva praeciz azok a szervek is, amelyek az egyik, vagy másik irányu felelősségre vonást gyakorolni jogosultak s egyszersmind kötelezettek.

Itt csak a politikai felelősség és felelősségre vonásról beszélünk. S miben áll ez? Abból, hogy a képviselőházi többség bizalmát megvonja az illető minisztertől, s ezuton megbuktatja, mint ahogy tette ezt a mult évben Khuen-Héderváry gróffal. De ez aztán a képviselőháznak olyan kizárólagos joga, hogy ebbe nem szólhat bele a törvényhozó testületnek másik része: a főrendiház sem. Ugyanilyen kizárólagos joga a minisztereknek magánjogi és büntetőjogi felelősségre vonása is. Ezzel szemben még ő felsége sem élhet az abolitio litis jogával.

Ezért mondom, hogy a törvényhatóságok idegen buzába vágják sarlójukat, amikor egyik-másik miniszter iránt bizalmatlanságukat fejezik ki s ezuton azt megbuktatni akarják. S azt gondolom, hogy nem tévedek abban az állításomban, hogy ez a gyakorlat a nemzeti (nép-) képviselő fogalmának félreértésén alapul, s jórészt a rendi képviselő reminiscenciájának következménye. Ennek a korában, 1848-ig a megyék, a kir. városok és szabad kerületek közgyűléseiken választották az alsó táblához (a karok és rendek táblájához) küldendő követeiket s az azon országgyűlésen elintézés alá kerülő ügyekre vonatkozólag kötelező utasítással látták el őket. Ha olyan tárgy jött esetleg később elő, melyre utasításuk nem volt, — referáltak küldőiknek, azoknak utasításait kikérték. S ezek az utasítások kötelezők voltak a követekre nézve any-

nyira, hogy ha egyik vagy másik utasítása ellenére szavazott, a küldő megye, város vagy kerület megvonta tőle a megbízást és visszahívta. Ez annak a rendi képviselőnek jogi természetéből önként következett.

Az 1848. V. t.-cz. azonban szakított a rendi képviselő elavult intézményével s ennek helyére a nép- (nemzeti) képviselőt állította be, amely szerint minden egyes képviselő nem egy törvényhatóságnak, vagy egy választókerületnek, hanem az egész nemzetnek képviselője, helyesebben a nemzeti akaratnak kifejező szerve. Annak a 413, illetve a társországok által küldött 40-nel együtt 453 országos képviselőnek mind-egyikében az egész nemzet gondolkozik és akar. S ehhez képest amíg a rendi képviselő lényegileg megkivánta, magában hordta az utasítás adás jogát és kötelezettségét, addig a nemzeti (nép-) képviselő lényege határozottan kizárja azt. Ha tehát az egyes törvényhatóságok a kormányférfiak felelősségre vonásának kérdésében bizalom, vagy bizalmatlansági nyilatkozataik által mintegy utasítást akarnak adni a képviselőháznak, ez az eljárásuk lényegileg a népképviselő elvének a megsértése, mert a miniszterek felelősségre vonása a törvényhozás képviselőháznak szuverén joga.

Ezeknek a szem előtt tartása mellet állítom továbbá azt is, hogy az 1886. XXI. t.-cz. 2. §. c) pontjának eme kitételeiben: „országos ügyekkel is foglalkozhatnak, azokat megvitathatják, azokra nézve megállapodásaikat kifejezhetik, egymással és a kormánnyal közölhetik és kérvény alakjában a törvényhozás bármelyik házához közvetlenül fölterjeszhetik“ a törvényhozó nem kívánt és nem akart eféle kérdéseket a törvényhatóságok tárgyalási körébe utalni.

Az „országos ügyek“ kifejezés alatt nem is érthetők politikai bizalmi, vagy bizalmatlansági nyilatkozatok, hanem csak olyan ügyek, melyek a nemzet fizikai és szellemi életnyilvánításaival kapcsolatosak. Milyenek a népesedési, tehát közegészségügyi, nevelésügyi stb., — közgazdasági, tehát mezőgazdasági, állategészségügyi, kereskedelem-, iparügyi, közlekedési, vízszabályozási stb. kérdések.

Bizony a törvényhatóságok, mint első sorban önkormányzati alakulatok, elég tennivalót találnának az önkormányzat mezején is. Volna mit seperiük a saját házuk előtt elég s nincsen arra semmi szükség, hogy más háza elé menjenek ezt végezni.

És ha már kifogástalanul ellátták az önkormányzati teendőket s az állami közigazgatásnak hozzájuk utalt részét, még mindig egy nagyon nagy terület áll rendelkezésükre — mint arra az elébb rámutattam — amelyen törvényes hatáskörükben hasznosan dolgozhatnak. De mert törvényes feladataikat elvégezték (?!), abból nem az következik, hogy mindjárt azt a helyet válasszák ki tevékenységi körükül, ahol az állami élet egy másik szervének joga és kötelessége munkálkodni.

Sőt még azzal sem lehet ezt kellőleg megindokolni, hogy ezen az uton a képviselőház figyelmét keltik fel, gondolkodását és akaratnyilvánítását irányítják. Mert arra az állami életben szintén megvannak a hivatott szervek és módok: a választói jog gyakorlása, a politikai egyesülések, népgyűlések és a sajtóban, amelyek sokkal hivatottabb kifejezői a közvéleménynek, mint a törvényhatóságoknak (a cikkíró által találóan festett) nagyon is problematikus értékű bizalmi, vagy bizalmatlansági nyilatkozatai.

De ezekről az általánosságban tartott fejtegetésekről a saját helyi viszonyaink és körülményeinkre térve át, azt mondom, hogy még akkor is lehetőleg mellőznünk kellene az ilyen kérdéseknek a bizottsági közgyűlés elé hurcolását, ha a törvény egyenesen utasítana is bennünket, hogy azokkal foglalkozunk.

Evek óta fájdalmasan szemlélem, hogy önkormányzati ügyeink tárgyalását a pártpolitikai szenvedélyek uralják. S itt ne álljon elő mentegetőzéssel egyik politikai párt sem. Peccatur intra et extra! Bizalmatlanság, türelmetlenség a másik iránt, prognostikonja egyiknek épen úgy, mint a másiknak.

Es ennek első sorban a tanács, másodsorban önkormányzati ügyeink az áldozata.

Ha politikai vonatkozást lehet kihámozni valamely kérdésből, — pedig, ha épen azt akarjuk, melyikből nem lehet? — a pártok első sorban is azt vizsgálják: mely irány felé hajlik a tanácsi javaslat? S vagy az egyik, vagy a másik politikai párt szerint el akarja árulni a hazát, amit pedig hagyni nem szabad. Alig van nálunk közgyűlés, melyen mi a haza megmentésével ne foglalkoznánk vagy egy, vagy más formában. S ez oly módon történik, hogy első sorban a tanács ambíciója törik le, munkakedve zibbad el, másodsorban pedig a csendesebb, nyugodtabb véralkatu bizottsági tagok maradnak távol a közgyűlési teremből, aminek aztán a közgyűlés adja meg az árát.

Példákat tudnék felhozni arra, hogy az ilyen pártpolitikai versengésekből nemcsak indirekt, hanem effektív kárai származtak városunknak. Azonban félek, hogy már így is terjedelmesebbé lett feje a cikk, mint amilyennek lennie kellene.

A feltett első kérdésre tehát véleményem az, hogy a politikai bizalmi, vagy bizalmatlansági indítványok tárgyalását sem a parlamentarizmus alapelvei, sem az 1886. XXI. t.-cz. 2. szakasza, sem a város jól felfogott érdeke figyelembe tartása mellett a bizottsági közgyűlés elé vinni nem szabad.

De ha mégis jog és szükség nélkül oda vitetnek, arra az esetemár azt tartom, hogy a bizottsági közgyűlésnek tisztviselő tagjai iseljenek véleménynyilvánítási jogukkal és kötelezettségükkel. Egyenesen megalázónak tartanám a tisztviselőre nézve, ha saját személyes ügyén kívül bármely közgyűlés elé vitt más kérdésben megfosztatnék vélemény- és akaratnyilvánítási jogának gyakorlásától. Azt, hogy eféle kérdésekben ne tudna magának véleményt és meggyőződést alkotni, arról a tisztviselőről feltenni nem szabad. Az pedig, hogy amaga belső meggyőződésének szabadon kifejezést adhasson, minden magyar állampolgárnak, tehát annak a köztisztviselőnek is, őseink vére hullásával bőven és sokszor megpecsételt szent joga. Gondoljunk csak a bécsi, linczi, nikolsburgi békekötéseket megelőző harcokra s az 1848-iki törvényhozási nagy alkotások érvényességéért folytatott gigászi nemzeti küzdelemre. Mind, de mind főleg a lelkiismereti, a meggyőződés nyilvánításának szabadságaért folytak le azok!

S csak parázs hipokrizist — ami egész valómat undorral tölti el, — latok abban, ha az a köztisztviselő véleményének, meggyőződésének kinyilatkoztatásával akár felülről, akár alulról megtámadásnak, zaklatásnak teszi ki magát azok részéről, akik egyformán a lelkiismereti, vélemény- és meggyőződésnyilvánítási szabadság szent jogát hordják folytonosan az ajkukon.

Nem a tisztviselőtől kell tehát elvenni a vélemény- és akaratnyilvánítási jogot, hanem azoknak kell fölemelkedni a lelkiismereti szabadságot biztosító magasztos emberi jog tiszteletére, akiknek módjukban áll azt a tisztviselőt véleményének nyilvánításáért esetleg anyagi vagy erkölcsi hátrányokkal sújtani. Szóval: tiszteljék egymás véleményét s ha már ezt a szegény hazát mulhatatlanul meg kell közgyűléseinken menteni, legyünk meggyőződve arról, hogy ezt egyikünk épen annyira akarja, mint a másik. Vegyen állandó szállást lelkünkben a szeretet, türelem és a béke, amikkel tizenkilenc századdal ezelőtt épen ezen a heten ajándékozott meg a megnyugovást kétségbeesetten kereső emberiség!

A cikkiró ural tehát nem értek egyet abban, hogy az eféle bizalmi vagy bizalmatlansági nyilatkozatok felett a tisztviselő közgyűlési tagok szavazati jogot ne gyakorolhassanak, — ellenben a másik kérdésben elfoglalt álláspontját nemcsak teljesen osztom, sőt tovább megyek, mint ő s nyíltan kimondom,

hogy az én véleményem és meggyőződésem szerint városunk érdekeire s közügyeinek intézésére hátrányos befolyást gyakorol az is, ha közgyűléseinken nem bizalmi, vagy bizalmatlansági nyilatkozatokkal, hanem egyáltalán országos napi politikai kérdésekkel foglalkozunk. Mert ezeket a tárgyalásokat már sohasem a higgadt megfontolás és tárgyilagosság, hanem a politikai pártszenvedély uralja és vezeti, s ezt akaratlanul is átvisszük a saját helyi ügyeink tárgyalásába is.

A Hannoveri Gázkongresszus és utazásom Németországban 1904. évben.

(Folyt. és vége.)

Viszont a Humphrey—Glasgow féle rendszer legelterjedtebbnek és legbiztosabb üzemének látszik. Tavaly különösen a st.-gallenit volt alkalmam megfigyelni az e rendszerű telepek közül, az idén pedig az épülőfélben levő bécsit és e telepek mindenütt átgondolt elhelyezésük, könnyű kezelésük és javíthatóságuk és célszerű kihasználtságuk által tűnnek ki. Aránylag kevésbé iskolázott munkás is kezelheti, kevés tüzelő anyagot fogyaszt és magas fokú kihasználását adja a koxnak, 100 kg. koxból 160 m³ vizgázat is kaphatunk. Ez a rendszer ez idő szerint kizárólag olajcarburációval van összekötve. Ennek előnye az, hogy a vizgáz csaknem teljesen kőszéngáz természetűvé lesz, amennyiben 12—14 Heffner gyertyafényig és 4800—4900 caloriáig hozható, ami már a kőszéngázhoz áll közel. Ebből viszont az következik, hogy nagy mennyiségben egész 50%-ig, sőt azonfelül is keverhető a kőszéngázhoz.

Azonban mindjárt az előnyében van a hibája is, mert a carburálás, — mint tavalyi jelentésemben részletesebben kimutattam — drága. A termelt vizgáz nemcsak tulajdonságára, hanem árára is igen megközelíti a kőszéngázhoz, holott mindinkább bizonyos lesz, hogy a költséges pótlék nélkül is alkalmas lesz a vizgáz az általános használatra.

A Delwick—Fleischer-féle rendszer főképp az autocarburálásra támaszkodik, ahol a nyers vizgáz a retorta hátulján bevezetve, a fejlődő kőszéngázzal összekeveredve, abból több olyan alkotórészt felvesz és hasznosít, melyek különben naphtalin, grafit és kátrány alakjában rakodnának le. Ezáltal a vizgáz fény ereje és calorikus értéke és általában kihasználtsága emelkedik. Ha netalán különleges viszonyok további fokozást kívánnának, benzollal carburálják a keveréket.

Az elv — a benzol carburálástól eltekintve — igen szép. Nekem is tetszik és másoknak is tetszik; sajnos, a technikai kivitel lényegesen mögötte áll a Pintschékének. A szerkezetek bonyolódottabbak és tanulmányosabb személyzetet igényelnek. Csekély elnézés mellett is egyenletlenség keletkezik a termelésben és a gáz változó minőségű lesz.

Gyakori a gyártási vezetékek eltömődése, amennyiben a generátorokból apró pírshén szemeket ragad fel a légáramlat és a condessor beömlő szelepeknél lerakja. Néha a már felvett grafit molekulák újra lecsapódnak és pedig némelykor igen alkalmatlan helyeken. Ha pedig a benzol carturálás a viszonyok folytán szükségessé válik, akkor már inkább választanám az olajat, mert az olajgőzök sokkal konstansabb természetűek a benzolgőzöknél és a hálózatban nem válnak ki oly hamar.

A Delwick—Fleischer rendszerű telepek közül alkalmam volt meglátogatni a dortmundit és ludwigshafenit működés közben és a nürnbergi tatarozás és átépítés alatt. Dortmund 150,000 lakosú város Westfáliában. 1903. évi összes gázfogyasztása ca. 7,800,000 m³ volt. Legnagyobb napi termelés ca. 30,000 m³ tiszta kőszéngáz, amihez 15—22% vizgáz adatik. A vizgáz a retortákon megy át, de a keverék gázhoz a főcsőnél minden m³ 12—15 grm benzol adatik (megfelel 75—90 grammnak 1 köbméter tiszta vizgázra). A vegyülék gázminősége így igen jó, fényereje 14 HK felett van, calorikus értéke 5000—5100. Száz kg. pírshénből 150—160 m³ vizgázat nyernek, mivel azonban a vizgáz előállítására elhasznált anyag nincs beleszámítva, ennek figyelembevétele mellett a kihasználás 140 m³-re tehető.

Leginkább arra panaszkodott az üzemvezető mérnök, hogy a retortákba vezető beömlő szelep belső nyílása grafitallal eltömődik és emiatt minden charge előtt át kell döfni, ami nem valami kellemes munka és a retorta lehűlésével jár. Továbbá, hogy a vizgázat csak az 1-ső félóra végétől a 3-ik félóra végéig bocsáthatjuk az egyes charge alatt a retortába, mert különben a fejlődő gáz nem egyenletes minőségű.

Említették továbbá, hogy a világitást illetőleg nem volt panasz a közönség körében, ellenben egyes helyeken a motoroknál és fűtőkészülékeknél mutatkoztak kisebb üzemzavarok, melyek azonban a beömlő szelepek átalakításával kiküszöböltettek.

Ludwigshafen a Rajna mellett 65,000 lakosu gyárváros 1902 ik évben 3.152,000 m³ gázfogyasztással; legnagyobb napi termelés 15,540 m³.

A vízgáz telepet 1902/3-ban állították fel és pedig 1 generátor 150—200 m³ és kettőt 500—600 m³ óránkénti termelőképességre. A szükséges vízgáz használat előtt 300 cal-ig felhevítették, ami nézetem szerint igen helyes eljárás, mert az izzó cox oszlop a generatorban nem fejleszt oly hamar széndioxidot.

Ludwigshafen autocarburálást alkalmaz, de tettek próbát mindenemü carburálás mellőzésével tiszta (kék) vízgázzal is. Ha csak kék vízgázt kevertek a kőszéngázhoz, akkor a keverék 4700—4800 cal. lett 10—15%-os arány mellett, ez a főzőknél és motoroknál nem volt egészen megfelelő, ezért inkább az autocarburatio mellett maradtak. Képesek voltak egész 45%-ig menni el a keverékkel és állítólag még mindig volt 5100 caloria a hőérték. Az Auer-égők ugyan 110 liter helyett 115 litert fogyasztottak óránként, de fényerejük is emelkedett 4—5 HK-t a kőszéngázhoz képest. A motoroknál a keverő szelepet át kellett állítani kevesebb levegőre, a főzőknél a beömlő nyílás felé hasonló czézből rézkarikát húztak.

Eltérőleg a dortmundi gyártól, itt a charge után már 5 perczel megindítják a vízgáz beömlést, mely egyébként szintén a 3-ik félóra végéig tart. Én ezt aggályosnak tartom, mert a charge elején a retorta anélkül is erősen lehül és az aránylag hideg nyers vízgáz még alább szállítja a hőmérséketet. Ez lassu destillációt és erős naphtalin képződést okozhat. Azt hiszem ez az oka, hogy vízszintes és aránylag nem nagy retortáik daczára 5 óráig hagyják bent a szenet és mégis csak 29 m³-t érnek el 100 kg. angol szén után. Panaszkodtak naphtalin dugulásokról a városi vezetékben, ami ellen m³-enként 2 gramm benzol hozzákeverése vált szükségessé. Ez is megerősíti fenti gyanumat, de ők nem hitték.

Náluk is gyakori, illetőleg állandó a vízgáz beömléstől szelep eldugulása grafittal és ott is minden charge után tisztítani kell. Különösen figyelmeztettek, hogy a vízgáz hozzákeverésének arányában a Helk-féle légbefúvó készülék működését korlátozni, esetleg beszüntetni kell. Egyébként az előállítási költséggel nagyon meg voltak elégedve: 1 m³ vízgáz állítólag összevissza csak 2 pfeningbe (2:35 fillérbe) kerülne, igaz, hogy a szénemük igen olcsók. 100 kg. gázzsén a gyárban 191 pfening (223 fillér), nálunk 300 fillér. A benzol mázsája 18:50 márka. A coxot most waggonként 150 M.-ért adják és 100 kg. cox 140 m³ vízgázt ad.

Nürnbergnek 270,000 lakosa van, gázfogyasztása 16.000,000 m³, maximális napi szükséglet 70,000 m³. A vízgáz telep 1900-ban épült, mikor a gázgyár hirtelen elérte végső termelő képességét és a tervezett új gázgyárra csak évek múlva lehetett számítani (tényleg csak az ősszel lesz kész). Annak daczára, hogy Dellwick—Fleischer féle, azaz autocarburatióra számított a berendezés, tényleg még sem használták eddig az öncarburálást, hanem vagy kék vízgázt, vagy még inkább benzollal gazdagított gázt gyártottak és pedig egy m³ vízgázhoz 80—100 gramm benzol járult, ami 20%-os keveréknél 1 m³-re 15—20 gramm (ugyanannyi mint Dortmundban). Káros befolyását a vízgáznak sem a lámpáknál, sem a főzőknél, sem a motoroknál nem tapasztalták. A telep épen utépítés alatt volt, amennyiben a régi — a város belsejében levő — gázgyárból az elébb említett új gázgyári telepre vitették át. Alkalmam volt tehát szerelés közben is megtekinteni. Panaszkodtak egyes könyökök és szelepházak eltömődéséről és a generatórból nagy mennyiségben kisodrott coxtörmelék káros hatásáról. Továbbá egyes szerkezeti részek nyugtalan és zajos működéséről. Hát nem is igen érttem az egész dolgot. Ha már nem a Humpfrey—Glasgow módszert használják, akkor miért mellőzik a másik rendszer fő előnyét, az autocarburatiót. Ugy látszik, a nagy gyárak sem mindig járnak a leghelyesebb utakon. Ennek a felemás üzemnek az eredménye, hogy pénzügyileg a nürnbergi vízgáztelep nem valami fényes, illetőleg a vízgáz csaknem annyiba kerül, mint a kőszéngáz. Csak azt a nagy előnyt emlegetik, hogy szűk helyen nagy munkabírásu telepet tudtak felállítani és hogy a szünetelésben levő vízgáz generator 1 1/4 óra alatt teljes működésbe hozható. Ez tényleg óriási előnye minden vízgáz telepnek, mert hirteleni gázszükségletet is ki lehet vele elégíteni. A kőszéngáz kemence legalább 48 órát igényel a működésbe hozatára. Végül még megemlítem, hogy e télen már a nürnbergiek is próbát tesznek az autocarburatióval.

Összevetve a látottakat a hallottakkal és olvasottakkal, azt hiszem, a legczélsezerűbb vízgáztelep az lesz, amely a Humpfrey—Glasgow-rendszer szerint, de autocarburatiohoz alkalmazva fog épülni és ez, azt hiszem, fog is sikerülni, a Pintsch-gyár az új bécsi telepen szándékozik a télen megpróbálni.

A másik még megoldandó feladat pedig az lenne, hogy kisebb generator egységeket construálnának, mert most a legkisebbek órán-

ként 200—250 m³-t, azaz 24 óránként circa 5000 m³-t termelnek; hogy tehát a gazdaságos teljes üzem be legyen tartható, ahhoz — ha 20—25%-ot nem akarunk a keverékben tullepni — legalább 20—25,000 m³-t termelő gázgyár kell. Más szóval Debreczenben most olyan generator lenne jó, amely csak 80—100 m³-t adna óránként. Ilyen irányban egynehány irányadó szakférfiival beszélgettem is. Mert — lehet, hogy csalódom — de úgy látszik, mintha szívesen megkérdeznék némely esetekben a véleményemet.

Már most térjünk vissza a kőszéngázra; lássuk, mi új történt a mult év óta.

Általában nagy és rohamos emelkedés mutatkozik az összes gyárak üzemében, ami egyebek között a cox-termelésnek nagy szaporodását is eredményezte. Mivel ép ez években a szénbányák is igen erősen rávetették magukat arra, hogy porszenükből coxot gyártsanak, a cox üzlet rendkívül válságos állapotba jutott és a vízgáztelepek szap rodása mellett sem tudom, hamar fog-e a javulás beállani. Mindenütt óriási pirszenkészeteket láttam, úgy, hogy a miénk még arányosan is eltörlül. A bécsi gázgyárnak több mint féle évi termése hever az udvaron, körülbeül 8000 waggon, annyi, amennyit a debreczeni gyár 40 év óta nem állított elő. A lipcei gyár egész Ausztriába és Bajorországba kénytelen ajánatot tenni és a svájci gyárak panaszkodnak a német verseny ellen. Általában a cox 20%-al szokott drágább lenni, mint a legjobb gázzsén, most általában 20%-al olcsóbb, ami e fontos cikkknél 40% veszteséget jelent, holott az ilyes áru nem való az ily magas százaléku veszteségre.

Ellenben mind nagyobb méltánylásban részesül az eddig elhanyagolt ammoniak-ipar és komolyan foglalkoznunk kell az eszmével, hogy ezt is kihasználjuk. A tisztító massa és a grafit most nem keresett áru, de azt hiszem hamar rá fog kerülni a sor.

A gázgyárak is követik a többi iparágakat abban, hogy a kézi erő helyett mindinkább a géperőt és az automatikus berendezéseket hozzák be. A gázgyáraknál egy teljesen kifejlesztett konstrukciót hozott létre ez a törekvés. Nevezetesen az új gyárak részatos retortás kemenczékkel (Coze-rendszer) épülnek. Ezeknél a retorta megtöltés a kemence hátulján emeleti magasságban történik. E végből magasan elhelyezett széntartályok építettek, automatikus elevatorokkal, szénosztályozókkal és törőkkel. Másrészt a coxot gépek távolítják el, oltják be és viszik el. Bár ezen berendezések igen drágák és igen költséges a fentartásuk is, bizonyos nagyságu produkciónál — a tapasztalat szerint évi 6 millió m³-en felül — mégis kifizetik magukat. Ezt eddig is tudtuk. De most sajnálatos nagyzási hóbort kezd kitörni a kisebb gyárak között is, és annak daczára, hogy minden valamire való szakember helyteleníti, 1—2 millió m³-es gázgyárak egyre-másra rendezkednek be nagy költségü Coze-kemenczékkel és szénelevatorokkal. Egyes gyárigazgatók nagyra-vágyása ennek az oka, kik elfelejtik, hogy a gázgyár nem az igazgató tekintélyének emelése végett létesült, hanem a tulajdonos és a közönség czéljaira. Több kisebb gyárról volt alkalmam a kongresszuson ilyesmit hallani megfelelő kommentárok kíséretében, sőt magam is láttam, hogy kinlódik a neuen-ahri gázgyár (évi termelés 300,000 m³) a nem neki való komplikált kemenczékkel és gépekkel. Ellenben láttam azt is, hogy a lipcei gyár, egyik legnagyobb telep 25—30 millió m³ évi termeléssel, gyönyörűen és tisztán dolgozik vízszintes retortákkal és kézi erővel. Világért sem akarom kisebbiteni az újabb vívmányokat, de épen nagyon meg kell fontolni, hogy mit és hol alkalmazzunk belőlük.

Még egy másik elsórangu nagy gyárat láttam vízszintes retortákkal, ez a hannoveri, 24 millió m³ termeléssel. Itt azonban természetes oka van annak, hogy a költséges ujitásoktól tartózkodnak. Ez a gyár mely első a kontinensen, amennyiben 1825-ben létesült, a város tulajdonába fog átmenni 1926-ban ingyen. Itt láttam egynehány igen drága és haszontalan elektromos hajtásu cox kihúzó gépet is. Leírása nehéz lenne, csak azt említem meg, hogy ép jelenlétünkben rongált meg egy kemenczét, azután beleszorult a karja a retortába és miután az elektromos berendezése az erőltetett áramtól egész összeégett, húzta vissza nagynehezen vagy 20 munkás. A másik batteriánál azalatt egynehány munkás egész csendben elvégezte a munkát kézi erővel.

De erről nem szabad ezt a kitünően igazgatott gyárat megítélni. Van ott utánozni való is elég: pl. remekül szervezett városi üzlet kisebb-szerű lámpagyárral összekötve. Nagyszabásu lámpakölcsonzó üzlet, ami a fogyasztást igen előmozdítja. Csakhogy a mi közönségünk elszörnyedne, ha neki is 2%-ot kellene fizetni havonként, azaz 24%-ot évenként a kölcsönzött objectum értéke után, mint ahogy a hannoveri takerős német megfizeti. Itt 12-öt is sokalnak. Igen szépen van berendezve a gázgyár chemiai laboratoriuma. Erre az Imperial Gas Association mindig nagy sulyt fektet. Ezen a téren azonban nekünk nincs okunk szégyenkezni, mert utazásom folyamán csak megerősödött bennem a tudat, hogy a gázvizsgálatok terén igen sok nagy gyárnak előtte vagyunk. Csak egy calszimeterre lenne még szükségünk, hogy a gáz hőértékét is

meg lehessen határozni. Látjuk, hogy ez most már a legfontosabb. Ez az év már igénybe van ilyes tekintetben véve eléggé az új photometer által, mely 500 koronánál többre került, de talán 1905-ben K. Kiss József tanár ural megpróbálunk valami jó készüléket kikeresni.

Ha már a hannoveri ügyeknél vagyunk, kitérek a vízvezetékre is, mert azt is megfigyeltem mindenfelé most is, máskor is. Hannover a lélegeztetésebb városok egyike, csak 15% halálzási számmal, pedig nagy város, 270,000 lakóval és épen olyan lapos homokos vidéken fekszik, mint Debreczen. Csak hogy Hannoverben kitűnő víz van és bőven bannak vele. A homok daczára sehol sincs por, ellenben felséges kertek, pázsitok, fák minden felé. Gyönyörűség nézni. Folyóvíz nem lévén, kutakból szivattyúzzák a vizet, naponta középértékben 20,000 m³-t. Ezért még nem említettem volna fel a dolgot, mert ez mindennapi jelenség, hanem a hannoveri talajviz nagyon megegyezik a debreczeniivel abban, hogy sziatén vas izü. És először volt alkalmam látni „vas talantó telepet“ „Eis-eisenungs Anlage“, ami csak pár év óta létező technikai vívmány a vízszolgáltatás terén. A víz vas üstök sorozatán megy át, melyek alján laza tömeg van és ezen át bngyborékoló levegő nyomatik a vizen keresztül. Ezáltal a víz vastartalma oxidálás útján lecsapatik, úgy, hogy az ismert kellemetlen mellékzít teljesen elvesziti.

Azonban folytatva a légszeszgyárak ügyét, még a neuen ahrí, mannheimi, mainzi és nürnbergi gyárakat látogattam meg, mint amelyeket egy vagy más okból különösen megnézendőnek találtam. A neuen ahrí inkább negatív érdekességgel bírt, mint már fentebb említettem is. A mannheimi 2 év előtt nyílt meg (a régi is meg van még) évi hat millió m³ termelésre, úgy azonban, hogy az épületek már kétszer ily nagy produkcióhoz épültek. Különösen érdekes a szénszállítási berendezés. Egyik oldalon a Neckar—Rajnai összekötő csatorna, másik oldalon a vasut határolja és a szén a hajóból, vagy vasuti kocsiából közvetlen elevatorokkal vitetik a raktárakba. Persze inkább csak a hajókból, mert a vízi ut nagy lstenáldás és Mannheimban az angol szén 1/3 al olcsóbb, mint nálunk a sziléziai, pedig két annyi utat tesz meg, csak hogy vizen Viz ellenében.

Továbbá kitűnő munkás védelmi berendezéseket láttam, fürdő és mosdó szobát, ruhamosó helyiséget, egy orvosi szobát első segély nyújtáshoz. Továbbá igen szép hivatalos helyiségeket és lakásokat, mind kert közepén. Ugyanezen viszonyok voltak Mainzban és az ujonnan épülő nürnbergi gyárban. Mindeniütt fényűzésig menő kényelem. Igaz, hogy e gyárak ujak és gazdag városok tulajdonát képezik.

Jelentésem már nagyon hosszúra nyulik, nem akarom tehát a látottakat bővebben részletezni, mert végre is igen sok dolog van, ami most fel sem tűnik, vagy talán el is felejtettem, de azért adandó körülmények között eszembe juthat a lényege és hasznát vehetjük. Egyik gyárban vízszintes retortás kemenczét építettek át és 3 gyám boltívet alkalmaztak a homlok és hátfal között. Mi csak kettőt csináltunk mindig az eredeti augsburgi tervek értelmében. Többeket megkérdeztem azután és némelyek tényleg ajánlották is, hogy hármat építessék, mert ez által állítólag tovább tartanak a retorták. A dolog valószínűnek látszik, kérdés azonban, nem szenved-e a kemence húzata és ezáltal a destilláció. Most mindenesetre próbát teszek. A II. sz. kemenczét ép hazajövetelem után kezdjük átépíteni és kísérletképen 3 gyámívvél.

Viszont én is vittem egyik-másik gyár részére valami újat, igaz — elismerem — eredetileg Roth ur eszméjét. Legtöbb gyár egy-egy kemenczének összes retortáit egyszerre tölteti meg. Mások egyszer a jobboldali, másszor a baloldali retortákat. Mi azonban 3 részre osztjuk be: alsó, közép és felső retorta csoportra. Ez egy részt kizárja a tévedést, más részt egyenletesebb destillációt és egyenletesebb kemence hőmérséklet eredményez, mint a másik két módszer. És ha lényegtelennek látszik is, úgy látszik, mégis jó az eredménye, mert nem kisebb ember, mint a bécsi gázgyár új műszaki igazgatója Walther Ferencz jelentette ki, hogy haladéktalanul próbát tesz és ezen módra tér át. Bizony csodálom, hogy eddig is nem volt általános. Még mások előtt is újság volt, akik szintén helyesnek találták.

De már mégis ideje lesz befejezni a jelentést. Még csak egy pár statisztikai adatot akarok közölni. Ujabb időben nevezetesen egynémely oly nyilatkozatot hallottunk, hogy a légszesz drága Debreczenben és ideje lenne leszállítani az árát. Azt ugyan nem állíthatjuk, hogy e nyilatkozatok autentikus helyről eredtek volna, mert az illetők egyáltalában nem is tettek határozott indítványt és nem is néztek utána, hogy csakugyan drága e nálunk a gáz, de figyelmen kívül hagyni az ily jelenségeket nem szabad.

Absolut mértéket felállítani a légszesz árára természetesen nem lehet, hanem olcsó, ha a hasonló viszonyok mellett érvényes átlagos áránál olcsóbb, és drága, ha ennél az átlagnál drágább. Én tehát a gáz egylet hivatalos kimutatásából összeállítottam több hazai és külföldi város légszesz árait és hogy ítéletünk helyesebb lehessen, kitüntettem a

befolyással bíró mellék körülményeket is, a gáztermelés nagyságát és a szén árát, mert ezek rendkívül lényegesek.

A város neve	évi termelés m ³	100 kg. szén ára fillér	a gáz ára fil.		Tulajdonos
			vilá- gítás	ipari célra	
Budapest	43.000.000	240	20	14	társulat
Debreczen	1.200.000	310	24	16	város
Pozsony	2.000.000	195	26	22	város
Szeged	1.800.000	270	24	16	társulat
Arad	800.000	330	32	24	társulat
Kolozsvár	1.000.000	330	32	—	társulat
Nagyvárad	750.000	315	32	24	társulat
Bécs	120.000.000	190	20	14	város
Zürich	16.000.000	195	24	16	város
Stockholm	28.000.000	—	24	16.8	város
Mannheim	10.000.000	223	21.6	16.8	város
St.-Gallen (Svájcz)	4.100.000	260	27	—	város
Ludwigshafen	3.200.000	223	19.6	19.6	társulat
Aschaffenburg	1.100.000	—	26.4	15.6	város
Coburg	970.000	235	23.6	18	város
Offenburg	840.000	228	24	16.8	város
Olmütz	730.000	170	28	20	város
Genf (Svájcz)	8.500.000	—	21.6	21.6	társulat
Marburg	1.200.000	—	24	16.8	város

A gázegylet kimutatásában szereplő többi gázgyárak többnyire kis gyárak magas, 30—40 filléres gázárakkal.

Ez a kimutatás magában is megczífolja azt az állítást, hogy a debreczeni árak magasak lennének. Tényleg a legalacsonyabbak közé tartoznak még a külföldi nagy városokhoz hasonlítva is és Magyarország vidéki városai közül csak Szeged állítható mellé, hol azonban a fogyasztás sokkal nagyobb, a szén sokkal olcsóbb és a gázorabér, valamint a kezelés ára is magasabb, mint nálunk. Határozottan állíthatjuk, hogy legolcsóbb a gáz Debreczenben a vidéki városok között, sőt aránylag Budapestet sem véve ki.

Ily körülmények között a város joggal kívánhatja a jelenlegi árak fentartását. Ezáltal nem adóztatja meg a fogyasztót, mint ahogy e szép frázist hangoztatják, hanem nagyon is jutányos árak mellett a közcéllokra is megtakarít jelentékeny összeget. Épen ellenkezőleg, ha a város az árakat már most minden más város árai alá súlyosztatná, ezzel az egész polgárság rovására szubvenzióban részesítené a gázfogyasztókat. Mindenesetre célja legyen a városnak az olcsó gáz szolgáltatása, de az árcsökkenés csak indokolt esetben történjék. Én ilyen indokoknak azt tartom, ha például már ki lesz fejlesztve teljesen a világítás és annak ára is ki lesz fizetve; ha a gáz előállítás technikájában olyan változás állna be, mely az előállítás költségeit lényegesen leszállítaná, vagy ha más magyar városok olcsóbbá tennék a világítást, mint a miénk. De csak úgy vaktában, minden igazi ok nélkül leszállítani az árakat mégsem lenne tanácsos. Újút vágnánk minden reménynek, hogy valaha ez intézményt fejleszthetjük és elég lenne a szén árának lényegesebb áremelkedése, hogy súlyos deficitbe éssünk. Gondoljuk meg, hogy ha a gyár társulatnak képezné vagyonát, évtizedeken át ki lenne zárva, hogy a közönség árleszállítást követelhesen, fékezük tehát az önérdék rugóit a saját városunkkal szemben is, ahol a nyereség nem idegen zsebbe vándorol, hanem kerülő uton megint a közönségre száll vissza.

Debreczeni Jenő.

Hirek.

— **Olvasóinknak, lapunk munkatársainak és mindazoknak, kik munkánkat érdeklődéssel kísérik, boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk.**

§ **Eskütétel.** *Budaházy Jenő* közigazgatási gyakoronok a héten tette le hivatalos esküjét.

* * **A Csokonai-kör ünnepe.** A Csokonai-kör januári ünnepe iránt nagy érdeklődés mutatkozik az egész országban. A tudományos és művészeti körök megjelenésüket megígérték, Csokonai emlékének eljön áldozni a kultuszminiszter és mindazok, kik csodálói a korán elhunyt költőnek. A Csokonai-kör elnöksége fáradhatatlan buzgalommal dolgozik az ünnep sikerén és bizottságai szintén serényen működnek az elnökséggel karöltve, a rendezés sokoldalú munkájában.

† **A városi népkonyha.** A városi tanács a népkonyha helyéül az idén a Darabos-utca 46. számú házat jelölte ki. A vezetést ez évben is a jótékony nőegylet vállalta el. A nép-

konyha folyó hó 22-dikén délben nyílt meg, mely alkalommal a városi tanácsot **Oláh Károly** tanácsnok, a jótékony nőegyletet pedig **Veressné Szathmáry Teréz** elnök képviselték. A megnyitó beszédet Oláh Károly tanácsnok tartotta, ékes szavakban emlékezve meg a népkonyha áldásos voltáról és a nőegylet buzgóságáról, majd **Koncz Ákos**, nőegyleti titkár köszönte meg a városi tanács atyai gondoskodását. A szeretet asztalának megterítésénél nagyszámu közönség volt jelen.

+ **Meghívó.** A magyar szent korona országai vöröskereszt egylete debreczeni fiókja 1905. évi január 8-án, vasárnap délelőtt 11 órakor a városháza kistanácstermében közgyűlést tart. Tárgyak: pénztárnok választása és a választmány kiegészítése. Debreczen, 1904. évi december 18. V. Szabó Jánosné, elnök. Simonffy Imre, kir. tanácsos, elnök.

(*) **Két kalendárium.** Két kalendárium jelent meg a napokban városunkban: a Debreczeni Képes Kalendárium és a Debreczeni Független Ujság Nagy Képes Kalendárioma. Az elsőt **Vecsey Imre** főjegyző, az utóbbit **ifj. Móricz Pál**, a kiváló és minden ízében magyar író szerkesztette. Mindkét naptár gazdag és értékes, és érdekes tartalommal jelent meg és épen azért mindkét érdemes munkát egyenlő szeretettel ajánljuk olvasóink figyelmébe.

[„.] **Karácsonyfa-ünnep a tanítói árvaházban.** Az Országos Tanítói Arvaház e hó 24-én, délután 3 órakor tartja meg az északi pavilonban **karácsonyfa ünnepélyét.**

+ **Meghívó.** A magyar szent korona országai vöröskereszt egylete városi választmánya 1905. évi január 3-án, kedden délután 3 órakor a városháza kistanácstermében ülést tart.

— **Értesítés.** A VIII. állategészségügyi körzetben fellépett ragadós száj- és körömfájás megszűnven, értesítjük mindazokat, akik sertéseket adnak, vagy vesznek, hogy a **folyó hó 27-diki** sertésvásár a rendes helyen, a vágóhid előtt levő térségen lesz megtartva.

— **Az O. M. K. E.** Az országos magyar kereskedelmi egyesület hivatalos közlönye bő tartalommal jelent meg. A lap főszerkesztője Lévay Béla dr. a OMKE ügyvezető titkára, felelős szerkesztő Goda Géza az OMKE szerkesztő titkára. A lap minden hó 10-én és 25-én jelenik meg. Az 1. füzet tartalma ez: A magyar kereskedőkhöz. — A takarmányszállítási díjkezdvezmény ügye. — Küzdjünk gazdasági önállóságunkért. — Rozsdás fegyverek. — A malmok üzemredukciója. — Az igazság felé. — Nemes Almássy István. — Kereskedőink társadalmi helyzete. — A füzet végén sok érdekes egyéb közlemény van. Melegen ajánljuk ezen közhasznú folyóiratot olvasóink figyelmébe.

TÓTH BÉLA

gyógyszertára és illatszer-raktárában
gyógyszerészi különlegességek
és illatszerek

a legnagyobb választékban kaphatók.

Eredeti francia és angol gyártmányok.

Angol plaidek és takarók, svéd bőrkabátok
Borsos Katánál.

TESCH JÓZSEF hentes- és csemege-üzlete.

Ajánlja a közelgő ünnepekre kitűnően pácizolt sonkáit, a felvágottak minden nemét, minden nap friss virslit, friss- és füstölt kolbászt, véres, májas- és tüdős hurkákat; továbbá zsirt, fehér sózott, sózatlan- és paprikás szalonnát.

Gyenge malaczkok.

Remekművü ujdonságok érkeztek

LÖFKOVITS ARTHUR

órák, ékszerész és vésnök
műtermében. DEBRECZEN.

Uri divat, kalap és fehérnemű üzlet **Békés Lajos** Debreczen, Piacz-u. 44. dr. Ujfalussy-ház.
Angol női bluzsokat, férfi fehérneműeket és kelen-gyékelt mérték szerint a legszebb kivitelben készít.

Értesítés!

Tisztelettel értesítem a kiskereskedő és ismét elárúsítókat, hogy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

nagybani fűszer- és liszt-raktárt

rendeztem be. Teljes igyekezetem és törekvéssel oda fogok hatni, hogy t. vevőimnek a legolcsóbb árakban szolgálhassak.

Hogy ezt teljesíthessem, csak udvari raktárhelyiségeket tartok, így a nagy üzleti bér, berendezés és személyzeti bér kiadásokat megtakarítom, áruimat tehát a legolcsóbban bocsáthatom a t. vevőim rendelkezésére.

Megnyertem továbbá a hírneves nagyváradi **Adriamalom** kizárólagos liszt elárúsítását eredeti árakban és abból állandóan nagy raktárt tartok.

Raktárain megtekintését és szíves pártolást kérve

teljes tisztelettel

Friedman Lipót,

Hatvan-uteza 35., az udvarban.

Pontos és szolid kiszolgálás. Tessék meggyőződést szerezni.

Legszebb férfi-divat ujdonságok.

Kalapok. Czilinderek.

Kitűnő szabású fehérneműek. Elegáns nyakkendők. Sapkák.

Kesztyűk és Harisnyák feltűnő olcsó árban

FEKETE JAKAB

uri-divat üzletében Főtér.

Világhírű amerikai sár- és hó-czipők egyedüli raktára.

Kovács Kálmán

és Társa

hentesüzlete és kivitele Debreczen, Tiszapalota.

Debreczeni, kassai és prágai
sódarok naponkint kaphatók.

Debreczeni és brassói szalámi.

Fehér sózott és sózatlan, valamint paprikás szalonna, zsir, füstölt hus, kolbászneműek és felvágottak minden nemei

a legfrissebb minőségben.

Hetenkint több izben magyarosan és németesen készített izletes **HURKAFÉLEK.**

Pecsenyének és paprikásnak való

GYENGE MALACZOK.

Siessen!!

mert már nem soká tart.

VEGYEN MOST!

még ha nincs is szüksége rá

AJÁNDÉKOT

a volt KOCH-féle üzletben.

KARÁCSONYRA

öltöny, téli kabát, costum

kevés pénzért

kapható, míg a készlet tart.

Olcsó bevásárlást

csak a volt KOCH-féle ruhaüzletben

eszközölhet

☞ Debreczen, Piacz-utca 51. Csanak-ház. ☜

bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességek

a naponta fölmerülő

gyógyszer-ujdonságok, hasonszenvi gyógyszerek,

kötszerek, szépítőszerek

legnagyobb raktára Debreczen és vidékére

Mihalovits J.

gyógyszertára s gyógyszerészeti laboratoriuma

1acz
iguk
ar

————— **Debreczenben,** —————

Főpiacz 31. szám, a városházzal szemben.

Karácsonyi és ujévi ajándéknak
igen alkalmas

Szomoru Órák.

Irta: Koncz Ákos.

Ára gyönyörű vászonkötésben 4 kor.
Kapható a szerzőnél.

60 krajczár

egy liter legfinomabb

anthracen-tanta.

Piacz-utca 12.

(Stenczinger-ház)

a papirkereskedésben.

Karácsonyi vásár, nagyszabásu

maradék vásárral

egybekötve

rendkívül olcsó árak mellett !!!

BOSZNAY J. és TÁRSA

divatruházában DEBRECZEN, KOSSUTH-UTCZA 5.

Finom ruha- és kosztüm szövetek ezeltől 4 és 5 frt,
most 1 frt, 1 frt 50 kr. — Francia delin mtre 47 kr.

— Jó mosó barchetek mtre 19 kr. Francia flanelek
mtre 39 és 57 kr. — 120 cm. széles ruhaszövetek

mtre 25, 35 és 45 kr.

TELEFON 308.

MELOCCO PÉTER

TELEFON 308.

GYŐR.

BUDAPEST.

DEBRECZEN.

Képviselet: Debreczen és Hajdumegye részére: LUKÁCS VILMOSNÁL, Hatvan-utca 5.

Márványmozaiaklap.
Műkő- és Czeméntárugyár.
Beton és vasbeton.
Építési vállalat.
Átereszek készítése.

Szabadalmazott géppel gyártott *kar-*
mantus és *csömöszölt* Cze-
mentesövek, Csatornázás.

Beton és Granitto Ferrazo burkoló
munkák.

Lukács Vilmosnál kaphatók rendkívül olcsó áron

a JOHN-féle kéménytoldó,

mely minden kémény huzatát megjavítja, füstzaklatást megszüntet.

Siessen!!

mert már nem soká tart.

VEGYEN MOST!

még ha nincs is szüksége rá

AJÁNDÉKOT

a volt KOCH-féle üzletben.

KARÁCSONYRA

öltöny, téli kabát, costum

kevés pénzért

kapható, míg a készlet tart.

Olcsó bevásárlást

csak a volt KOCH-féle ruhaüzletben

eszközölhet

☞ Debreczen, Piacz-utca 51. Csanak-ház. ☜

bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességek

a naponta fölmerülő

gyógyszer-ujdonságok, hasonszenvi gyógyszerek,

kötszerek, szépitőszerek

legnagyobb raktára Debreczen és vidékére

Mihalovits J.

gyógyszertára s gyógyszerészeti labororiuma

Debreczenben,

Főpiacz 31. szám, a városházzal szemben.

Karácsonyi és újévi ajándéknak
igen alkalmas

Szomoru Órák.

Írta: Koncz Ákos.

Ára gyönyörű vászonkötésben 4 kor.

Kapható a szerzőnél.

60 krajczár

egy liter legfinomabb

anthracen-tenta.

Piacz-utca 12.

(Stenczinger-ház)

a papirkereskedésben.

Karácsonyi vásár, nagyszabásu

maradék vásárral

egybekötve

rendkívül olcsó árak mellett !!!

BOSZNAY J. és TÁRSA

divatruházában DEBRECZEN, KOSSUTH-UTCA 5.

Finom ruha- és kosztüm szövetek ezelőtt 4 és 5 frt,

most 1 frt, 1 frt 50 kr. — Francia delin mtre 47 kr.

— Jó mosó barchetek mtre 19 kr. Francia flanelek

mtre 39 és 57 kr. — 120 cm. széles ruhaszövetek

mtre 25, 35 és 45 kr.

TELEFON 308.

MELOCCO PÉTER

TELEFON 308.

GYÖR.

BUDAPEST.

DEBRECZEN.

Képviselő: Debreczen és Hajdumegye részére: LUKÁCS VILMOSNÁL, Hatvan-utca 5.

Márványmozaiklap.
Műkő- és Cementárugyár.
Beton és vasbeton.
Építési vállalat.
Átereszek készítése.

Szabadalmazott géppel gyártott *kar-*
mantyus és *csömöszölt* Cze-
mentesövek, Csatornázás.

Beton és Granitto Ferrazo burkoló
munkák.

Lukács Vilmosnál kaphatók rendkívül olcsó áron

a JOHN-féle kéménytoldó,

mely minden kémény huzatát megjavítja, füstaklatást megszüntet.

Pongrácz Géza
papír gyáriraktárában DEBRECZEN, „Bika”-szálló mellett:

legdivatosabb dobozos levél-papírok, vízfestészeti virág- és tájkép minták, legújabb francia sportképek, dr. Schönfeld-féle olajfestékek és vásznak; angol, svéd és solingeni, zsebkések; helybeli és alkalmi képes levezőlapok egyedül nagy választékban.

Porcellan kályhák

budweissi és honi gyártmányokban.

Cserépkályhák átrakásánál a fűtőképesség tetemes emelésére és a lakás gyors felmelegítésére a feltűnést keltő új találmányu multiplikátor betétet felelősség mellett ajánlom.

Meidingi rendszerű, valamint multiplikátor-betétű köpenyes kályhák, acél és zománczozott köpenynyel.

Konyhák, magyar tornyos és francia rendszerben, valamint porcellán burkolatban.

Fürdőkádak horganylemezből, festve és fűtőkészülékkel, valamint porcellán burkolattal.

Vas- és rézbutorok legnagyobb raktára.

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

Tóth Gyula Debreczen, Piacz-u. 20., 27.

Szolid árak!

Megérkeztek!!

Őszi és téli női kabátok és gallérok, férfi-öltönyök és téli kabátok, divatos barchetok és flanellek, legjobb minőségű vásznak jutányos árak mellett árusítatnak

havi és heti részletfizetésre

Kohn Herman

áruháza Hatvan-u. 17.

Női kelmékben dúsz választék.

Czégre ügyelni!

Ruhafestő

és vegyszeti tisztító intézet

HABÉCZY
ANTAL

DEBRECZEN,

Széchenyi-utca 42-ik sz.

Telefon 323.

Fehéremű
Gőzmosoda!!!

Debreczen szab. kir. város könyvnyomdája

Városházépület. (Kossuth-utca.)

A modern technika legújabb vívmányaival felszerelve,

készít mindenféle nyomtatványokat a leg egyszerűbbtől a legdiszesebbig, jutányos ár mellett.

~~~~~

Meghívók, eljegyzési kártyák, üzleti nyomtatványok, körlevelek a legzsessebben állítatnak ki. — Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

~~~~~

Tartós betüerczből készült tömöntvényekkel helybeli és vidéki nyomdáknak, könyvkötőknek jutányos ár mellett a legrövidebb idő alatt szolgálunk.

~~~~~

Sürgönczim: VÁROSI NYOMDA.

Telefon: 270. — Alapítatott 1561-ben.

A vidéki toronyórák készítését, javítását, ugyszintén járatok átalakítását pontosan, rövid idő alatt teljes szakértelemmel készíti s azokról helyszíni szemle után tervezet, illetve költségjegyzéket ingyen szolgál.

KÓNYA LÁSZLÓ

órák, 14 év óta Debreczen szab. kir. város toronyórása

DEBRECZEN, KOSSUTH-UTCZA, VÁROSHÁZ-ÉPÜLET.

Ajánlja a mai kor igényeinek megfelelő szolid berendezésű

óra üzletét és órajavító műhelyét.

Valódi svájci zseborákat, láncokat, fali, inga, asztali, schotten és amerikai wecker órákat a leg egyszerűbbtől a legfinomabb minőségig.

Mindennemű órák javítását és átalakítását gyorsan és jutányos árak mellett.

Régi arany- és ezüst-tárgyakat, vagy töredékeket legmagasabb árt beváltak vagy becserélek.

Helybeli és vidéki megrendeléseket pontosan és lelkiismeretesen teljesítik.